

કમાલી વીર

તુરકી સીરીઝ નં. ૫

જનરલ

રાફત પાશા.

પ્રગટ કરનાર,

નિઝામુદ્દીન એ. ફરેશી.

પાયપટી-અમદાવાદ.

આવૃત્તી ૧ લી

સને ૧૯૨૪.-

-કિંમત,-

-એ આના.-

-પ્રત ૧૦૦૦-

હિજરી ૧૩૪૩.

-આફ્રિકા ખાતે,-

-૩ પે.સ.-

આ ચોપડી "અમદાવાદ" મનકર પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં
મતીલાલ ગણપતરામે છાપી. પાનકા-વાઘા-અમદાવાદ.

૨૨૬૭૪

૧૫૮૬ પટ રા

બ બે

અમદાવાદ

૧૧ જાન્યુઆરી ૧૯૮૬

કમાલી વીરોના વૃતાંતમાં આત્રીએ મૂલુકા છે. જનરલ રાફત પાશાએ ઘસ જતાં ઈસતમખાંલ ઉપર કબજો કરી મીત્ર રાજ્યોને દગ કરી નાંખ્યાના સમાચારે આખી દુનિયાને અજ્ઞયખીમાં નાંખી હતી. દુનિયાની તવારીખમાં આ ખનાવ યાદગાર રહી જશે

કમાલી શુગ્લીરોમાં જનરલ રાફત પાશા કાંઈ આછા માનને પાત્ર નથી આજકાલ જોકે તેઓ રાજદવારી ક્ષેત્રમાંથી ખસી ગયા છે છતાં દેશ તથા ધર્મની સેવાથી અલગાં થયાં હોય એમ લાગતું નથી. અલ્લાહ તઆલા એમના જેવા ઈસલામના સપુતોને દુશ્મનોને દગ કરવા માટે લાંબુ આયુષ્ય આપે

નિઝામુદ્દીન કુરેશી

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૧૮૭૫ સર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ૨૧૩૮૫૧૨૧

વિષય ભૌતિકશાસ્ત્ર

કમાલી વીર

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ સંઘ

જનરલ રાફત પાશા.

નવા તુર્કીના તે મહાન ફતેહમદ રાજદારીઓમાં
જેઓએ પોતાની બે મીસાલ કાબીલીયતથી તુર્કીનું

રાજદારી વાતાવરણ અને તુર્કીની મક્કમતા અને સ્વતંત્રતા હંચરત પમાડનાર ઉચલપાથલ કરી નાખી છે તેઓના મારશલ રાફત પાશા ખાસદરજાએ ધરાવે છે

રાફત પાશાનો જન્મ ૧૮૭૩ માં થયો હતો તેઓએ કોન્સ્ટેન્ટીનોપલના શાહી મદરેસામાં પ્રાથમિક કેળવણી લીધી હતી શાળાની કેળવણી ખતમ કર્યા પછી તેઓ તુર્કીના સામાન્ય આગેવાનોની માફક ફોજમાં દાખલ થઈ સામાન્ય સેવાઓ બજાવતા રહ્યા તેઓની જગી તાલીમ સપુર્ણ હતી અને આ અરસામાં કેટલાક અનુભવી જર્મની જનરલોના તાબા હેઠળ કામ કરવાથી તેઓના ફોજી જ્ઞાન અને માહિતીમાં ઘણો વધારો થઈ ગયો ફોજી ખાતામાં તેઓની લડાયક કાબેલીયતની બગાડ અને હુશીઆરી અકસર બહાર થતી રહતી હતી હવે તેઓ તુર્કીના રાજદારી માનલાઓમાં પણ અભીપ્રાય આપવા લાગ્યા તેઓને કુદરત તરફથી મળેલી ભેટોમાં વકતાબાજીની મહાન અમર ભેવામાં આવતી હતી તેઓના ભાષણ વખતે હાજર રહેલાઓ જુસ્સા અને લાગણીને વશ થઈ જતા હતા

૧૯૧૩ એ જનરલ રાફત પાશાની નામના અને વીજ્યાતીનું પહેલું વરસ છે આ વખતે તેઓ તે ફાજના ત્રીજા વીસાગના વડા સરદાર હતા જે બલગેરીયન હુમલા વખતે ગેલી પોલીસના બચાવ કરવા માટે નેમવામાં આવી હતી આ વખતે પ્રમીદ્ધ અને વીરવાન રાજદારી ફતહીએ તે અગેરાની અગ્રકાબના

એક વખતના વડા વજીર ગેલીપોલીના જગી સરદાર હતા. તેઓની દેખરેખ હેઠળ રાફત પાશાએ જેવી કુનેહ અને ખડાદુરીય બલગેરીયન ફ્રાન્સના માથા લાગી તેઓને મારી હઠાવ્યા તેથી તેઓના લડાયક અનુભવ અને ખચાવની યુક્તિઓને ઘણી નામના મળી. તેઓની લડાયક કારકીર્દીઓમા “હુમલાને ખચાવ” ખાસ દરજ્જે ધરાવે છે આ હુન્નર તેઓ ખેવી સરસ રીતે અને બદોબસ્તથી દેખાડતા હતા કે મોટા મોટા જનરલો હંચરાન રહી જતા હતા ગેલીપોલીમા તેઓએ પોતાની લાયકાતના જે ઉપયોગી દાખલાઓ આપ્યા તેના પ્રતાપે તેઓની ગણતરી તુર્કીના લડાયક કાફલામા એક લાયક અનુભવી તરીકે થવા લાગી. આ હુમલા પછી તેઓની લડાયક ઉન્નતી અટકી પડી એટલે તેઓએ ફ્રાન્સમાથી રાજીનામું આપી થોડા વખત માટે બેકાર રહ્યા એ જમાનામા તેઓ રાજદ્વારી બાબતોનો અભ્યાસ કરતા રહ્યા સાહીત્ય સંબંધી લખાણો અને લાખણોમા તેઓ જુસ્સો અને લાગણી ઉશકેરનારા વીખ્યે. વધારે પસંદ કરે છે તેઓ પોતે પણ કોઇ કોઇ વખત સાહીત્ય સંબંધી લખાણો કરે છે. તેઓ એવા લખાણોમા કેળવણી ખાતાના વડા પ્રધાન પદનો ઓઘો ભોગવી ચુકેલા બાણીતા ખાનુ લેખક ખર્લ દા અદીબ ખાનુમના લખાણોને વીશેષ પસંદગી આપે છે.

ધરાકની લડાઈ.

આખરે ઇં ૦ સં ૧૯૧૪ માં જ્યારે પ્રીટીશ તરફથી ધરાકપર ચઢાઈ કરવામાં આવી તો નામદાર રાફત પાશા નવી તુકી ફ્રેન્ચમાં “ગાઝહ” નામે મથકના વડા સરદાર નીમાયા આ બનાવ વખતે તેઓને તુકી ફ્રેન્ચની લડાયક સેવાઓ બજાવવાની તક મળી ગાઝહમાં તેઓએ તુકી ફ્રેન્ચને એવા બદોબસ્ત અને ખુબી સાથે જંગમાં ઉતારી કે, અંગ્રેજોને પાછળજ હઠવું પડ્યું. આ લડાઈનું જોએએ બગબર અવલોકન કર્યું છે તેઓ સારી રીતે જાણે છે કે, આ વખતે તુકી ફ્રેન્ચમાં રેલ્વે અને લડાયક સામગ્રીઓની અછતને લીધે તુકી ફ્રેન્ચને મદદ પહોંચવામાં કેટલી નડતરો પડતી હતી ગાઝહમાં રાફતપાશાની ફ્રેન્ચને પણ આ મુશીબતોનો મુકાબલો કરવો પડ્યો. પણ તેઓએ ફ્રેન્ચનો જીત્સો અને ઉત્સાહ કાયમ રાખવા માટે જંગી પ્રધાનમંડળ તરફથી જીત્સો ઉશ્કેરનારી કથાઓ અને વારતાઓ મગાવી ખાઈઓમાં સ્વીપાઈઓને વાચવા માટે વહેંચવાનો બદોબસ્ત કર્યો તેમાં ખાલીદા અલીબ ખાનમની અસરકારક નવલકથાઓ ઘણીજ ઉપયોગી પુરવાર થઈ. અને રાફત પાશાની ફ્રેન્ચમાં છેવટ સુધી લડાયક જીત્સો કાયમ રહ્યો રાફત પાશાએ ગાઝહમાં એવી લાયકાતથી તો પોતાની ફરજો બજાવી કે લડાઈ ખાતા તરફથી તેઓની પેલેસ્ટાઈનની ફ્રેન્ચના ૨૨ માં ડીવીઝનમાં વડા સરદાર તરીકે નીમણુંક કરવામાં આવી. પેલેસ્ટાઈનમાં આ

વખતે નેશનલ પાર્ટીના વડા નામદાર કમાલ પાશા અને અસમત પાશા કમ કરતા હતા જેઓની માદગાર સન્દરી હેઠળ રાફત પાશાએ હેરત પમાડનાર બુરસા અને મહેનત સાથે પોતાની ફરજો અદા કરી લડાઈના મેદાનમાં આ પહેલીજ વખતે રાફત પાશાને કમાલ પાશા સાથે રહીને જ ગ કરવાનો તક મળી પેલેસ્ટાઈનમાં તેઓ ત્રણ મહીના સુધી રહ્યા હમણા તેઓ અહીંજ કામ કરી રહ્યા હતા કે લડાઈ ખાતા તરફથી તેઓની બદલી “મુસલ” ખાતે કરવામાં આવી. મુસલના રણમાં તેઓએ અથાગ કોશીશો અને પ્રયત્નોથી કામ લીધું, આ વખતે મુસલની સરહદ પર જનરલ નેહાલ પાશા કમાન્ડર હતા. મુસલના પ્રસીદ્ધ યુધ “શઉડઝ” જે બુન ૧૯૨૦ માં થયો હતો તેમાં જનરલ રાફત પાશા કામ કરી રહ્યા હતા નેહાલ પાશા અને રાફત પાશાએ લડાયક કોમોની સાથેજ કુરદીસ્તાન ખાતેના ગામડીયાઓને પણ ફ્રાન્સ લેવાનું કામ શરૂ કર્યું અને પોતાના બુરમાદાર ભાવણોથી કુરદી જીરગાઓમાં લડાયક ઉત્સાહ ઉત્પન્ન કરવામાં ફતેહમદ નીવડ્યા અસખ્ય કુરદો તેઓની સાથે ઘઈ ફ્રાન્સમાં ભેડાઈ ગયા.

કમાલી ચળવળની શરૂઆત.

૧૯૧૯ માં જગપ્રસીદ્ધ કમાલી ચળવળની શરૂઆત થઈ અને તુર્કીના આગેવાન અને રાજદારી સરદારો અ જોશ-ખાતે મારશલ મુસ્તફા કમાલ પાશાના કુડા નીચે લેગા થવા લાગ્યા સ્વદેશાભીમાંની રાફત પાશાએ

આ ચળવળને આવકાર આપ્યો અને તરતજ તેમા જોડાઈ ગયા ૧૯૨૦ ની અધવચ્ચે આવખતે મશહુર કમાલી આગેવાનો અહેસાન પાશા, અલી ફવાહ પાશા અને ફવઝી પાશા અનાતુલીઆ ખાતે ફેજે લેગી કરવામા રોકાયલા હતા અને મારશલ કમાલ પાશા સીવાસ અને શમસુન વગેરે મુકાબોમા ફેજી મથકે સ્થાપી રહ્યા હતા કમાલ પાશાએ જનરલ રાફત પાશાને પણ ફવઝી પાશા સાથે રહી ફેજે જમા કરવાતુ કામ સોપ્યુ, અને તેઓ પોતે ઉત્તર અનાતુલીઆમા ફેજે લેગી કરવાના કામમા રોકાઈ ગયા, આ કામમા રાફત પાશાને અસાધારણ સફળતા મળી, ૧૯૨૧ના ફેબ્રુવારી માસમા તેઓને સમસુનના બંદોગો બચાવ કબ્જાની કામચલાઉ સેવા આપવામા આવી જ્યારે તેઓએ કીનારાની મજબુતી અને શહેરમા હથ્થીઆરો વગેરે વહેચવાના કામમા ઘણી નામના મેળવી

જુલાઈ ૧૯૨૧મા રાફતપાશાને સ્વદેશ ખાતાના પ્રધાનનેા ઓધો મળ્યો એજ વરસના ઓગસ્ટ માસમા તેઓએ આ ઓધવાતું રાજીનામુ આપ્યુ અને તેમને સકારીઆ ખાતે પાંચમી કમાલી ડેઝના સરદાર બનાવીને મોકલવામા આવ્યા. અહી તેઓને ઝાઝી સફળતા મળી નહી માટે તેઓને અગાત ખાતે પાછા બોલાવવામા આવ્યા. અહી તેઓને જગી કેમ્પ મા નકશાઓ બનાવવાતુ કામ સોપવામા આવ્યુ.

સપ્ટેમ્બર ૧૯૨૨ માં રાક્ષસ પાશા તે લડાઈમાં-
 શામીલ થયા જે સ્મીરનાના પ્રસીધ્ધ હુમલા વખતે
 ચારસો માઈલના ઘેરામાં ચાલુ હતી. અને જેમાં
 દુન્યામાં સઉથી જાણીતા સરદારો એટલે પ્રીટ્ઝ મારશલ
 ગાઝી કમાલપાશા, મારશલ અસમત પાશા, માન્શલ
 નુરુદ્દીનપાશા, જનરલ અલી એહસાન પાશા, જનરલ
 કાઝિમ મરસીની પાશા, યાકુબ શઉકીબે, અહમદ
 વાસિલ બે-અને જનરલ નુરી જેવા યોદ્ધાઓએ ભાગ
 લીધો હતો તા. ૯ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૨૨ ના રોજ
 જ્યારે આ હુમલો જગપ્રસીધ્ધ અનુભાઓની દેખરેખ
 હેઠળ ખતમ થઈ ગયો તો ઓકટોબર મહીનામાં
 “મુફનીયા” ખાતે મારશલ અસમત પાશાના પ્રમુ
 ખપણા હેઠળ શરૂઆતની એક સુલેહની સલાહવામાં
 આવી, જેમાં મીત્રરાજ્યોના ફેજી સરદારો અને કમી
 શનરોએ ભાગ લીધો હતો. આ સલામાં શરૂઆતના
 કોલકરાંરો ઘડવામાં આવ્યા

તુર્કીને ટ્રેસ મળ્યું.

આ સલામાં ટ્રેસ ઝોકો પાસેથી લઈ તુર્કીને
 આપવાનો ઠરાવ થયો. એમાંજ એવો ઠરાવ કરવામાં
 આવ્યો કે, લોઝાન ખાતે સુલેહની શરતો ઘડવામાં
 આવશે, અને તે પછી મીત્રરાજ્યોની ફેજી કોન્સ્ટેન્ટી
 નોપલ ખાલી કરી જશે મુદ્દાનીઆના કોલકરાંરોની
 રૂએ ટ્રેસ ખાલી કરવા માટે એક મહીનાની મુદત
 આપવામાં આવી, અને ત્યાં તુર્કીને આઠ હજાર મી
 પાઈઓની હથિયારબંધ ફેજ રાખવાની સત્તા મળી

આ કરાર પછી તરતજ અગોરા સરકારે જનનલ રાક્ત પાશાને ઇસનો ગવર્નર નેમી કોન્સ્ટેન્ટીને પલ તરફથી ઇસ રવાના કર્યો.

આ વખતે કોન્સ્ટેન્ટીનોપલમા માત્ર પદ બ્રદ સુલતાન વહીદદુલીન રાજ કરતા હતા, પાલંમેન્ટના પ્રમુખ ઘરડા તવફીક પાશા હતા જેઓ મીત્રરાજ્યોના તાબા હેઠળ હતા ડારડેનદસ ખાતે મીત્રરાજ્યોની ફ્રેન્ચે પકાવ નાખી પડી હતી કોન્સ્ટેટીનોપલના તમામ કાગળોપર મીત્રરાજ્યોની દેખરેખ હતી કોન્સ્ટેન્ટીનો પલની સરકાર મીત્રરાજ્યોની સલાહ વગર કોઈ પણ સ્વતંત્ર પગલું ભરી શકતી હતી નહીં એવી હાલતમા જનનલ રાક્ત પાશા ઇસના ગવર્નર નેમાઈ કોન્સ્ટેન્ટી નોપલથી ઇસ રવાના થયા ૨૦ મી અક્ટોબર ૧૯૨૨ ને રોજ તેઓ કોન્સ્ટેન્ટીનોપલ ખાતે પધાર્યા.

રાક્ત પાશાને હરખ ભર્યો આવકાર.

પુરા ત્રણ વરસના મીત્ર રાજ્યોના કબજા પછી આ પહેલોજ પ્રસંગ હતા કે કોન્સ્ટેટીનોપલની પ્ર જાએ પોતાના એક ખગ અને સ્વતંત્ર હાકેમને ત્યાં દાખલ થતા જોયા માર્શલ રાક્ત પાશા જે કે કુક વખત માટેજ કોન્સ્ટેન્ટીનોપલમા પધાર્યા હતા પણ કુદરતને એમનાથી મહાન કામો લેવાના હતા તેઓને કોન્સ્ટેન્ટીનોપલની પ્રજાએ ઘણોજ હરખ ભર્યો આ વકાર આપ્યો મોટા મોટા ભવ્ય સરઘસો કાઢવામા આવ્યા અને દરેક તરફથી મુબારકબાદીના સંદેશાઓ આવવા લાગ્યા. આ તો તે સામાન્ય સ્થિતિ હતી જે

રાફત પાશાની કોન્સ્ટેન્ટીનોપલ ખાતે જ્યારે પધરામણી થઈ તે વખતે જોવામા આવી પણ અહર ખાનેથી તે રાફત પાશાની કોન્સ્ટેન્ટીનોપલ ખાતેની પધરામણી એક ફતેહમદ પધરામણી હતી જેનો બદોઅસ્ત અ ગોરાની રાજદારી મંડળીની લેદી પોલીસીએ પહેલેથીજ પુરો કરી રાખ્યો હતો. જ્યારે રાફત પાશા કોન્સ્ટેન્ટીનોપલ મા દાખલ થયા તો તેઓએ ત્યાની પ્રજાની લાગણી ઓનો છુપી રીતે પત્તા મેળવ્યો તો તેઓને માલમ પડ્યું કે ત્યાની પ્રજા અ જોગ સગ્કારના એક ઇશારા પર મીત્ર રાજ્યોની ફ્રાન્સે ત્યાથી મારી નહસાડવા માટે તત્પર હતી રાફત પાશાએ આ તમામ વાતો તથા ત્યાની સરકારની ચળવળની સઘળી ખાતમીઓ પોતાની સરકારને તરતજ પહોચાડી અને લાખી મોકલ્યું કે કોન્સ્ટેન્ટીનોપલની પ્રજા નેશનલીસ્ટોનો અહી કામજો લઈ જવાની આતુરતાથી વાટ જુએ છે આ ખબર મળતા અ ગોરાની સરકારે રાફત પાશાને હુકમ મોકલ્યો કે, થરેસ જવાનો દરદો મુલતવી રાખી કોન્સ્ટેન્ટીનોપલ પર નેશનલીસ્ટોનો કબજો થવાનું બહોર કરવું. જે કે મીત્ર રાજ્યોના દરયાર્થ કાફલાની હાજરીમા આ ઠઠેરો ઘણોજ જોખમ ભર્યો હતો પણ હી મતવાન રાફત પાશાએ એની લેશભાદે દરકાર કરી નહી તે ઓએ અ ગોરાના પ્રતીનીધી કરનલ હમીદ બે પાસેથી ચારજ લઈ ૬ ઠી નવેમ્બરે હી મત સાથે આ ઠઠેરો બહાર પાડ્યો કે આજની તારીખથી મુલતાન વહીદુદ દીનનો કોન્સ્ટેન્ટીનોપલ પર રાજ ચલાવવાનો કોઈ

પણ હંક નથી. મિત્ર રાજ્યોને ખબર આપવામા આવે છે કે તેઓએ કોન્સ્ટેન્ટીનોપલના અગત્યના મથકોથી પોતાનો કબજો ઉઠાવી લેવો અને ડારડેનલ્સની સામુ દ્રધુનીથી પસાર થતી વખતે તમામ રાજ્યોના વહાણો એ અગોરાના કદીમી ઝુડાને માન આપવું હું હવે એસ જવાનો નથી બલકે અગોરા સરકાર તરફથી કોન્સ્ટેન્ટીનોપલની કહેવાતી સરકારની સમાપ્તી લાવી અગોરાના હુકમો અહીં ચાલુ કરવાની કોશીશ કરીશ. આજથી કોન્સ્ટેન્ટીનોપલપર અગોરાની સરકારના પ્રતીનિધીનો કબજો સમજવો

વહીહુદદીન પદબ્રષ્ઠ થયા.

રાફત પાશાની સહી સાથેનો આ હદેરો બીજે દીને તમામ કોન્સ્ટેન્ટીનોપલમા પ્રગટ થઈ ગયો દરેક ખાતામા તેની અકેકી નકલ મહોચાડવામા આવી દરેક સરકારી બોગડપર એ જાહેરાત આવી ગઈ જ્યાં એકજ દીવસ અગાઉ મિત્ર રાજ્યોના ફરમાનો આવતા હતા આ હદેરો નહીં હતો બલકે કોન્સ્ટેન્ટીનોપલમા નેશનાલીસ્ટ પાર્ટીના દાખલ થવાની જાહેરાત હતી એના પ્રગટ થતાજ કોન્સ્ટેન્ટીનોપલનું નબળું પ્રધાન મહમુદ ખુલ્લું ઉઠ્યું અને તેની તરફથી નેશનાલીસ્ટ પાર્ટીના તરફથીમા રાજીનામું આપવામા આવ્યું. સુલતાન વહીહુદદીને પોતાનું માથું કુટી લીધું, મિત્ર રાજ્યોમા માતરનું પાથરણું પથરાઈ ગયું અને તમામ ખ્રીસ્તી દુનીયા શોકાતુર બની ગઈ. એલેક્સાન્ડર અને લોઈડ જોર્જની આશાઓ પર પાણી ફરી ગયું. કોન્સ્ટે

સ્ટીનોપલ ખાતેના મીનરાજ્યોના જનરલોએ પોતાના રાજ્યોને તાર કર્યો કે, પવીત્ર કોન્સ્ટેન્ટીનોપલ પર જેટલા ઘેરાંઓના ડોકા ભેટ ચઢાવવામા આવ્યા હતા તે રાફત પાશાએ બોસફોરસની ઉડાણમા ગારત કર્યો લોઈડ જોઈ નહાઈટ હાઉસથી નીકળી આવ્યો મો પોઈકાર પેટ પકડીને નહાર્યો મુસોલીનીએ આકાશ તરફ જોઈ કાકલુદી કરી વેનીઝોલોસ ફ્રીયાદ કરવા લાગ્યો પણ બહાદુર રાફત પાશા કોન્સ્ટેન્ટીનોપલના પ્રધાનખાતામા ધુસી ગયા અને વિશ્વાસઘાત કરનારા ઓને કોન્સ્ટેન્ટીનોપલની પવીત્ર ઉંચાઈઓપરથી કાઢી ત્યા ઇસ્લામી વાવટો ફરકતો કર્યો

યુરોપીઅન રાજ્યોમાં ખગલગાટ.

કોન્સ્ટેન્ટીનોપલપર રાફત પાશાના આ કમળ પછી હજી તુર્કીને પરીક્ષા, ચાજમાયશ, સકટો અને મુસીબતાના છેલ્લા દોન્થી પસાર થવાનું હતું જ્યારે આ અણુધાર્યા કબજાથી તમામ યુરોપમા ક્યામતના જેવો ખગલગાટ મન્ની ગયો અને તુર્કીના રક્ષકોની નજરોની સામે ૧૯૧૩ નો દેખાવ પાછો આવીને ઉભો રહ્યો જ્યારે તમામ યુરોપીઅન રાજ્યોએ ખાલકન રાજ્યોની હીમાયતમા લડાઈની ધમકી આપી હતી આ પ્રસંગે ઇંગલેંડના વડા પ્રધાન લોઈડ જોઈન્સ રાફત પાશાના કોન્સ્ટેન્ટીનોપલ પર કબજા અને તુર્કી ફ્રેન્ચે ચના કપડા ભરેલા પગલાથી ઉશકેરાઈ જે ચાદગાર ઉશકેરણી ચલાવી હતી જેનોખીજે દાખલો ઇંગ્લેંડની ફ્રેન્ચ તવારીખમા શોધ્યો જડતો નથી તેઓએ આમનીસભામા ખુલ્લે ખુલ્લુ

કહી દીધું હતું કે, અગર તુકો કોન્સ્ટેન્ટીનોપલ તરફ
એક પગલુએ આગળ વધશે તો તેઓને ફોજખમા
ધકેલી દેવામા આવશે લોઈડ જયોર્જે પહેલા
ક્રાન્સ અને દિલ્લીપર દબાણ ચલાવ્યું કે, તેઓ આ કબજાની
વીરધતા કરવા માટે ફોજો ભેગી કરે પણ જ્યારે આ
રાજ્યોએ ચોખ્ખી ના પાડી તો તેઓએ બાલકનના
રાજ્યોમા ઉશકેરણી ચલાવી પણ યુગો-સ્લાવીઆ
સીવાય કોઈએ એ સાહેબને કોહું આપ્યું નહી. ત્યારે
તેઓએ ઇંગ્લેન્ડના તાબા હેઠળના સરકારોને અરજ
કરી જેઓમા આલ્બેનીઆ સીવાય બધાંએ ચોખ્ખો
જવાબ આપ્યો આખરે ચીરડાઈને તેઓએ પોતાના
કાફલાને કોન્સ્ટેન્ટીનોપલ તરફ જવાનો હુકમ આપ્યો,
આ હુકમ તરતજ માથે ચઢાવવામા આવ્યો અને
પેમીશીક તથા માલટાના તમામ લડાયક વડાઓ
ડાન્ડેનલ્સની આમવાન રાક્ષસોની માફક ફરી વળ્યા
પણ આફ્રીન છે નેશનલીસ્ટ તુકોની મકકમત, અને
રાફત પાશાની દ્રઢતાને કે તેઓએ આ લોહી વરસાવ
ના અને ખુનરેળ કરનાર દેખાવોની જગાએ દરકાર
કરી નહી. અને નખીતાર્થ સાથે કોન્સ્ટેન્ટીનોપલના
મહલમા બેઠા બેઠા ફરમાનો અને હુ. મો બહાર
પારતા રહ્યા કોન્સ્ટેન્ટીનોપલના ખજાનખીખાતા અને
કસ્ટમ ઉપર કબજો કરી તમામ વીંધાસઘાત કરનારાઓ
પર મખત પાહરો બેસાડ્યો તેમા સઉથી અગત્યનું
ખાતુ છુપી પોલીસનું હતું, જે મીત્ર રાજ્યોની સઘળી
દલચાલની તેઓન ખબર આપતું હતું આ તમામ

ખનાવ ખનતા જોઈ સુલતાન વહીદુદ્દીન પોતાના
જનના ડરથી મિત્ર રાજ્યોના વહાણપર જઈને સત્તાયા
જેઓની જગાએ અંગોરાની સરકારે હંગરત ખલીફ
તુલ સુલેમીન સુલતાન અબદુલ મજીદખાનને નેમ્યા.
ખાફી તમામ રાજદારી બાબતોનો ફેસલો રાફત પા
શાના હાથમા હતો. રાફત પાશાને માટે આ વખત
જે અખતરાઓ હતાં તેથી તમામ રાજદારી મહો
અને ઈસ્લામીઓ ધુળ રહ્યા હતા. સામાન્ય અલીપ્રા
ય હતો, કે, સ્મીરના પછી કોન્સ્ટેન્ટીનોપલના કબજા
માટે એવી તો જબરદસ્ત ખુનરેણ થશે જેનો બીજો
દાખલો દુન્યાના ઇતીહાસમા મળશે નહીં, પણ રાફત
પાશાની યાદગાર હીમત અને રાજદારી કુનેહથી
તમામ મહો ચુપ થઈ ગયા પુર્વ ઇસમા ગ્રીકો ઠડા
પડ્યા ખલીફાની નેમણુક પણ થઈ ગઈ સન્ધસો
પણ નીકળ્યા નેશનાલિસ્ટ પાર્ટીના પ્રતીનીધીઓ પણ
દાખલ થઈ ગયા કોન્સ્ટેન્ટીનોપલમા ફોજની ભરતીઓ
થઈ ગઈ તમામ લડાયક મથકોપર અંગોરાની સર
કારને કબજો થયો અને તે કોન્સ્ટેન્ટીનોપલ જ્યા
જસ ખ્ય માથાઓ કપાવવાની બીહક રાખવામા આવ
તી હતી તે લોહીનું એકે ટીપુ રેડવા વગર સ્વતંત્ર
થઈ ગયું અને ૧૯૦૧ ડીસેમ્બર ૧૯૨૨ ના રોજ
રાફત પાશા ડાઁ અદન ન બેને કોન્સ્ટેન્ટીનોપલની
ગવર્નર શીપનો ચારજ આપી ત્યાથી ગ્વાના થયા.
ઘણ જીવો રાફતપાશા ! ૦ ૧૧ ।

બણીતા લેખક,

તુરકી સીરીઝ.

હાલમાં તુરક સીરીઝના નામથી એક

સિવાસનો શરૂ કર્યો છે જેમાં નીચલાં

બુકો બહાર પડી ચુકી છે

જનાબ નિઝામુદ્દીન પંશી.

કમાડી ગમશીર-(ત્રીજી કો ડ્રામા) -ચિત્ર કુદુ ઝખાન અને ગુજરાતી
હરમમાં કી મત દોઢ રૂપીઓ.

દુશ્મને મમાન--(સચિત્ર વાર્તા) હીદી બસુસની હરામખોરી અને
તુરકી બાબની દાખલિત ની મત દસ આના

ગાઝી અનવર શમીદ-ગાહીદે મુદમ મિલ્લત ગાઝી અનવર પાશા ગાહીદની
જાદીના નગરના આ તમન નુદર ફેટો સહિત કી મત ચાર આના

ફાતહે દિમની-જનરલ તુરકીના પાશાનુ ચરિત્ર અને જાદીના કારન
માઝા ફેટો સહિત કી મત ચાર આના

ફવઝી પાશા-ફિદલ મારગલ જનરલ ફવઝી પાશાનુ ચરિત્ર અને અનને
હીઆમા ઝી-ને અ પેયી હારનુ વલ્લુન ફેટો માથે કી મત બે આના

હિદી બસુસ-હીદી બસુસની હરામી તુરકી બાબાની ફેસબક્ષિ, ઉર
ઝખાન અને ગુજરાતી હરફેમા કી મત છ આના

તુરકી હવા શમઝ-તુરકી શાહઝાદાનુ ચકોરા કુપર નજાબ નાખી વીમાન
અફઘુત નાયે નગર ઉરદુ ઝખાન અને ગુજરાતી હરમમાં પાકી બાબલીના ચોદ આના

રાફત પાશા-જનરલ રાફત પાશાના નગર મ આ ફેટો માથે કી મત બે આના
ઉપરાંત

માઝમ નાખર મળ્યા, અલીકુતબ પાશા મરહુમ જમાલ પાશા, વિને
તુરકી નાખર ન ચરિત્રા બહુત પનાર છે, આ તુરકીની રાજકીરી સ્થીત
તમા અન નાખી મની લગાઈઝ ઉપરની રાફ કુપર ના આવશે જે —

અમદાવાદ હસન નિઝામી, અમદાવાદ.

